

EL PRÉSTEC PARTICIPATIU

Article nº 10 – 2023 02.05.2023

FINANCER

Òscar Solé
Economista
Departament Financer
oscar@mallolassessors.com

Definició

El préstec participatiu és un instrument de finançament que es caracteritza per la participació de l'entitat que presta els diners en l'evolució del negoci de l'empresa finançada.

Venciment

El venciment dels préstecs participatius és a llarg termini, per la qual cosa els seus fons es destinen a finançar la inversió d'una companyia. Un dels avantatges que té aquest tipus de préstec és que tenen un període de carència llarg.

Remuneració

La remuneració d'aquest tipus de préstecs, o en altres paraules: el tipus d'interès, varia en funció de l'evolució de l'activitat de l'empresa que ha rebut els fons, d'aquí que es denominin participatius. Aquesta evolució ve determinada segons el paràmetre que s'hagi escollit, com pot ser el benefici net, el volum de negoci o el patrimoni total. Habitualment es pren com a paràmetre referent el benefici o la xifra de negocis i simultàniament es fixa un límit màxim a aquest tipus d'interès variable o de tipus participatiu.

Per assegurar-se que les dades són correctes, per regla general, l'entitat prestadora exigeix que la comptabilitat de l'empresa sigui auditada. Addicionalment a l'interès variable se'n pacta un de mínim, que es cobra de manera fixa amb independència de quina sigui l'evolució de

l'activitat.

Regulació

El Reial Decret-Llei 7/1996, de 7 de juny de mesures urgents de caràcter fiscal i de foment i liberalització de l'activitat econòmica regula els préstecs participatius.

L'article 20. Un diu:

"Es consideraran préstecs participatius aquells que tinguin les característiques següents:

a) L'entitat prestadora percebrà un interès variable que es determinarà en funció de l'evolució de l'activitat de l'empresa prestatària. El criteri per determinar aquesta evolució podrà ser: el benefici net, el volum de negoci, el patrimoni total o qualsevol altre que lliurement acordin les parts contractants. A més, podran acordar un interès fix amb independència de l'evolució de l'activitat.

b) Las parts contractants podran acordar una clàusula penalitzadora per al cas d'amortització anticipada. En tot cas, el prestatari només podrà amortitzar anticipadament el préstec participatiu si aquesta amortització es compensa amb una ampliació d'igual quantia dels seus fons propis i sempre que aquest no provingui de l'actualització d'actius.

c) Els préstecs participatius en ordre a la prelación de crèdits, se situaran després dels creditors comuns.

d) Els préstecs participatius es consideraran patrimoni net als efectes de reducció de capital i liquidació de societats previstes en la legislació mercantil".

Característiques diferenciadores

D'aquest article 20 en podem extreure les característiques que donen singularitat a aquest tipus de préstecs i el diferencien dels altres:

- Interès variable referenciat a un indicador de l'evolució del negoci.

Es tracta de préstecs indexats en els quals l'interès varia d'acord amb un paràmetre determinat. Tot i així, s'han de respectar els elements essencials de tot contracte de préstec: el prestador lliura al prestatari una quantitat de diners, sorgint en el prestatari l'obligació de retornar al prestador, en el termini determinat, la quantitat rebuda i els interessos pactats.

- Tipus d'interès variable acompanyat o no d'un de fix.

Tot i que s'accepta un tipus d'interès fix, l'esperit subjacent del precepte és que aquest sigui gairebé simbòlic (per tal de cobrir taxes d'inflació o cost d'oportunitat) ja que la idea d'aquestes operacions és que el prestador "participi" en els resultats del prestatari.

- Restricció a l'amortització anticipada.

Si el préstec participatiu fos lliurement amortitzable, tindria dues conseqüències transcendents que anul·larien completament les seves qualitats.

Primera, es podria utilitzar per traslladar resultats d'una companyia a una altra mitjançant els interessos durant els períodes de bonança eludint el principi de preu de mercat com a requisit fiscal.

Segona conseqüència, com que el préstec participatiu és considerat en alguns supòsits com a fons propis, es podria produir indefensió dels creditors si aquests préstecs es poguessin cancel·lar lliurement, reduint inesperadament el patrimoni de l'empresa.

Per això la legislació només permet cancel·lar anticipadament el préstec participatiu mitjançant una ampliació de capital del mateix import.

- Subordinació als altres deutes.

Aquesta característica apropa aquests préstecs als fons propis i es converteixen en una altra garantia per als creditors.

- Consideració de fons propis a efectes de reducció de capital i liquidació.

Una altra tret important d'aquests préstecs és la seva consideració com a patrimoni comptable. Ara bé, el Pla General de Comptabilitat espanyol no recull explícitament la figura del préstec participatiu ni en la seva estructura de comptes, ni en cap apartat específic del Balanç, per la qual cosa caldrà desglossar-los en la memòria dels comptes anuals en la corresponent nota de deute a llarg termini i, si s'escau, en la de transaccions entre companyies del grup.

A més, l'equiparació del préstec participatiu al patrimoni comptable als efectes de la reducció de capital i liquidació de la societat, no altera la seva naturalesa de contracte de préstec, ja que en cap cas s'assimila la situació del creditor a la dels socis de l'entitat prestatària.

Avantatges

- La remuneració és deduïble fiscalment excepte préstecs entre entitats del mateix grup mercantil
- Evita la cessió de la propietat de l'empresa
- Evita la participació de tercers en la gestió
- Evita la possible entrada de socis hostils
- El caràcter subordinat permet incrementar la capacitat d'endeutament
- Adequa el pagament d'interessos en funció de l'evolució de l'empresa
- Termini d'amortització i carència més elevats

Desavantatges

- Cal repartir part del benefici als prestadors.
- El prestador podria exigir cert poder en la presa de decisions per assegurar-se que l'empresa seguirà evolucionant bé.

Actualment a Espanya, a banda dels inversors privats, l'entitat pública ENISA, empresa pública dependent del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, a través de la Direcció General d'Indústria i de la Petita i Mitjana Empresa participa activament en el finançament de projectes empresarials viables i innovadors utilitzant aquest tipus de préstecs.